

Pleidooi voor meer ruimte en creativiteit

De wereld verandert. Onderwijsinstellingen moeten zich afvragen of hun onderwijs een antwoord geeft op nieuwe behoeften. Zijn onze studenten straks gereed voor een toekomst? Waar leiden we eigenlijk voor op? Voor welke wereld, voor welk beroep? Bij Cibap spraken ze in Leertafels met spraakmakende innovatoren, maar ook met studenten. Conclusie: De samenleving heeft 'ondernemingszin' nodig.

Coby Zandbergen

We weten dat er veel aan de hand is in de wereld. Nieuwe inzichten veranderen soms ons beeld van de manier waarop we ons onderwijs hebben ingericht. Nieuwe inzichten rondom dat beroepenveld, maar ook rondom de effectiviteit van ons onderwijs. Een lezing van professor Yong Zhao en de toelichting op zijn ideeën door Jan Heijmans, College van Bestuur van de Katholieke Pabo in Zwolle in het boek *World Class Readers*, zetten me aan het denken over de zinvolheid van ons werk. Hun inzichten zijn scherp en zinnig.

Creatieve industrie

Het Cibap is er trots op dat wij als vakschool voor de creatieve industrie meer dan ooit bestaansrecht hebben. De creatieve industrie is namelijk een van de sectoren die nog steeds groeit in dit land en in deze regio. Hoe komt dat? De technologische ontwikkelingen zorgen ervoor dat oude industrieën verdwijnen en dus ook de banen die daarbij horen. Banen die routinematige vaardigheden en kennis vereisen worden in toenemende mate geautomatiseerd of overgebracht naar plaatsen waar die competenties aanwezig zijn tegen veel lagere kosten.

Banen verdwijnen en het spook van de werkloosheid bedreigt ook ons, waarvan de jeugdwerkloosheid een vernietigende epidemie dreigt te worden.

Wat de samenleving nodig heeft is 'ondernemingszin'

En toch hoeft dit per saldo geen verlies aan banen op te leveren. Het aantal banen is niet eindig, het gaat om het creëren van nieuwe banen. Er ontstaan nieuwe behoeften door meer vrije tijd, de digitale revolutie waardoor iedereen toegang heeft tot een platform, de toegankelijkheid van alle informatie: dit alles vraagt om ons te heroriënteren.

Duidelijk is dat die banen in Europa zich vooral zullen ont-

Yong Zhao

De Amerikaanse hoogleraar Yong Zhao werd in 2014 uitgeroepen tot een van de meest invloedrijke onderwijsdenkers in de Verenigde Staten. 'Als je zelf de baas bent over wat je leert en wilt leren, dan ga je meedenken, ideeën verzinnen en verbeteringen voorstellen. Ons onderwijs leidt kinderen op voor het verleden, niet voor de toekomst,' betoogt hij. 'Om je staande te houden in de wereld van morgen heb je meer aan ondernemerschap dan aan rekenen en taal!' In zijn boek 'World-class learners. Onderwijs voor een ondernemende generatie' vraagt hij zich af of succesvolle vernieuwers als Steve Jobs, Bill Gates en Daan Roosegaarde groot zijn geworden dankzij het onderwijs, of desondanks?

World Class Learners, Educating Creative and Entrepreneurial Students, Yong Zhao, september 2012, SAGE Publications Inc.

www.worldclasslearners.nl/

www.youtube.com/watch?v=9ueWHrjv9ps

wikkelen in de servicegerichte industrie en in de creatieve industrie. En dat gaat, als we het hebben over de creatieve industrie, over veel meer dan vormgeving. De kracht van de sector, 1 van de 9 topsectoren om Nederland innovatiever te maken, zit in het vermogen om complexe vraagstukken op zo'n manier te bekijken dat er niet eerder bedachte oplossingen ontstaan. Creatieve ondernemers ontwikkelen hiermee hoogwaardige innovatie van spraakmakende en gewilde producten en diensten. Juist op deze meerwaarde in 'cross overs' zet de sector de komende periode in. En dan ontstaan er nieuwe termen als 'Design Thinking'. Het helpen van bedrijven en instellingen om maatschappelijke, technische, servicegerichte problemen op te lossen door op een andere manier ernaar te kijken. Hiervoor is samenwerken nodig. Het woord 'co-creatie' is helaas modieus geworden, maar juist door 'cross overs' ontstaan die bijzondere nieuwe en innovatieve domeinen. Een voorbeeld is 'gaming' dat is toegepast als 'serious gaming': een creatieve vorm die een maatschappelijk thema op een andere manier toegankelijk kan maken.

Ondernemingszin

Om onze Cibap strategie tot 2020 voor te bereiden, hebben we in Leertafels gesproken met spraakmakende innovatoren, maar ook met studenten. We constateerden dat wat de samen-

>>

Met zelfvertrouwen
meer
ondernemendheid

Diplomalijn Ondernemerschap

Versterk het cv van uw leerling met een Associatiediploma!

Associatiediploma Basiskennis Ondernemerschap

Niveau vergelijkbaar met mbo2

Dit diploma biedt de leerling een stevige basis om straks een eigen bedrijf te starten. Met kennis op het gebied van bedrijfsadministratie, P&O en marketing is hij/zij straks op meerdere gebieden gedegen voorbereid.

Na het behalen van Basiskennis Ondernemerschap kiest de leerling voor een specialisatie in Bedrijfsadministratie of in de commercie.

Associatiediploma Elementair Boekhouden

Niveau vergelijkbaar met mbo3

Met kennis op bedrijfsfinancieel vlak weet de leerling straks hoe het bedrijf er financieel voorstaat, hij/zij heeft meer grip op de zaak. Elementair Boekhouden ondersteunt de lesstof van het vak Management & Organisatie en geeft diverse vrijstelling in het hbo.

NIMA Basiskennis Marketing

Niveau vergelijkbaar met mbo3

Commercieel inzicht kan doorslaggevend zijn voor zakelijk succes. Met kennis op het gebied van marketing is uw leerling straks in staat om krachtige reclame te maken richting de juiste doelgroepen. NIMA Basiskennis Marketing: de voorsprong voor jong talent!

ASSOCIATIE PRAKTIJKEXAMENS

Functiegericht Associatiediploma Financieel Ondernemer

- = Basiskennis Ondernemerschap
- + Elementair Boekhouden

Functiegericht Associatiediploma Commercieel Ondernemer

- = Basiskennis Ondernemerschap
- + NIMA Basiskennis Marketing

Meer weten?

Bereid uw leerling voor op het zelfstandig ondernemerschap of biedt ze meer kansen op de arbeidsmarkt met een waardevol diploma. Kijk op www.associatie.nl of stuur een e-mail naar s.hilferink@associatie.nl

leving nodig heeft 'ondernemingszin' heet. En dat is nu juist wat het onderwijs ontbeert! En dat geldt voor vele landen, blijkt uit onderzoek. Vanaf het tweede levensjaar zijn wij alleen maar bezig onze kinderen de creativiteit af te leren door precies te vertellen wat wel en wat niet kan en mag. Het onderwijssysteem dat wij in Nederland hanteren, en al meer controleren en in 'benchmarks' noteren, is gebaseerd op het bereiken van standaarden. We drillen onze kinderen richting die standaarden, met de aanname dat ze met deze opgedane kennis creatief en ondernemend gaan denken. Onze docenten ervaren een hoge werkdruk, door juist die gewenste eindresultaten, die strak zijn genoteerd in een gestandaardiseerd curriculum, te willen bereiken voor de studenten: want dan zijn ze succesvol in de ogen van overheid en misschien wel van ons allemaal.

De wereld van morgen vraagt echter veel meer om een goede leeromgeving te creëren waar ondernemendheid wordt gestimuleerd. Waardoor creativiteit, innovativiteit en het vermogen om 'out of the box' te denken ontstaat en zich kan ontwikkelen. En waar vervolgens ook het vermogen wordt aangeboden om te communiceren. Immers juist de genoemde globalisering zorgt ervoor dat je kennis en vaardigheden nodig hebt om te kunnen communiceren met elkaar en je zo te ontwikkelen. We noemen dat overigens niet alleen meer emotionele intelligentie maar ook culturele intelligentie. Effectief omgaan met cultureel diverse omgevingen.

Zelfvertrouwen

De sleutel tot die ondernemendheid is overigens zelfvertrouwen. De fantastische leerresultaten van kinderen in China staan in schril contrast met die van de Amerikaanse studenten. Echter de laatste categorie heeft een hoge mate van zelfvertrouwen en presteert daardoor toch beter in innovativiteit en slagkracht. We hebben dat zelf hier meegemaakt bij interessante uitwisselingen met Chinese studenten. Leren door fouten te maken is niet aan de orde bij hen en dat slaat ondernemendheid dood.

Ondernemendheid is voor
40 procent aangeboren en dus voor
60 procent aan te leren

Wat we zouden moeten aanbieden is een leeromgeving die een breed spectrum aan ervaringen biedt, flexibiliteit en uitzonderingen toelaat, persoonlijke leerervaringen faciliteert en studenten betreft bij beslissingen en onderling laat samenwerken binnen hun leerperiode.

Hiervoor moeten we nog wel een aantal obstakels overwinnen. Dat begint met een nieuwe definitie van onderwijssucces. Laten we stoppen met het hanteren van een gemeenschappelijk curriculum en keuzemogelijkheden aanbieden die passen bij de student. Tegelijk zullen we de heersende bureaucratie,

Foto: Cibap

als gevolg van de vele varianten op inspectie, verantwoording en controle moeten terugdringen. Die slaat dood wat er nog aan ondernemend experiment is. Laten we onze volle aandacht richten op onze leraren: zij zijn in de nabije toekomst leiders in een brede leergemeenschap. Kennis is voor iedereen voorhanden, maar het leren daarmee om te gaan niet. De waarde herkennen van die informatie, er los van komen, samen te werken binnen en buiten je organisatorische verbanden: dat is leiderschap en dat voegt de pedagogische waarde toe.

Het praktijk realistisch onderwijs dat wij aanbieden ondersteunt dat. Omdat we ook weten dat ondernemendheid voor 40 procent is aangeboren en dus voor 60 procent is aan te leren, stemt dat ons optimistisch over wat ik in het begin noemde ons bestaansrecht. De kernthema's die we ze bijbrengen moeten dat in combinatie en in balans realiseren: Creativiteit, Vakmanschap, Communicatie, Ondernemendheid en Omgevingsbewustzijn. Zo willen wij onze studenten die ondernemendheid meegeven, maar ze ook brede kennis en vaardigheden bijbrengen, en ze zo begeleiden dat zij soms met specialistische competenties, maar ook met generalistische kennis en kunde hun plek in de samenleving kunnen innemen en hun weg kunnen vinden, in die bijzondere, dynamische en spannende wereld. ■

Coby Zandbergen is voorzitter van het College van Bestuur van het Cibap, vakschool voor verbeelding.

Het Cibap is een kleinschalige vakschool voor de creatieve industrie in Zwolle met opleidingen voor onder andere interieurontwerper, winkelontwerper, ontwerpend meubelmaker, mediavormgever, textielontwerper, decorateur en restaurator. Het Cibap richt zich op Noord-Nederland en heeft een hechte verbinding met de creatieve en vakmanschapsbranche en de vakscholen SintLucas en Nimeto.